

A banda i banda del Sénia

Si el riu Sénia és una autèntica frontera artificial que ha separat durant segles Catalunya i València, afortunadament, la Diòcesi de Tortosa encara les uneix. Les disputes territorials que sempre han mantingut les regions frontereres per qüestions geoestratègiques o de llengua han estat una constant al llarg de la Història, però han estat precisament els seus habitants els que les han mantingut unides, ja sigui per qüestions familiars, comercials o, simplement d'amistat.

La gent que viu al nord de Castelló saben perfectament quant d'artificial i artificiós és el límit administratiu entre aquest nord i el sud català, però ja fa algun temps que, a banda i banda del riu, ha sorgit una literatura que contribueix a unir i denunciar a la vegada aquesta anomalia.

Les tres ciutats més meridionals de

Catalunya (Alcanar, Ulldecona i la Sénia), que són, també, les úniques de les Terres de l'Ebre que limiten amb el nord valencià han vist, recentment, com tres escriptors nadius d'aquestes ciutats han publicat unes obres literàries que han esdevingut una magnífica sorpresa per a la resta de Catalunya.

Manel Ollé Albiol (Ulldecona, 1954) ens ha sorprès amb una novel·la que, si des de Barcelona els crítics literaris miressin una mica més avall del coll de Balaguer (també és veritat que últimament aquesta miopia s'està corregint), haurien descobert una obra realment excepcional: *L'escamot de la nit serrada*; sense cap mena de dubte deu ser de les millors publicades els últims anys a Catalunya. Tot un homenatge a Ulldecona, en què les tradicions del Montsià reviu per a enlluir-nar els seus lectors i lectores.

No menys important ha estat la publicació del jove historiador, Josep Sancho i Sancho, nat a Alcanar el 1983, d'una biografia dedicada a l'escriptor de Beïssanet Artur Bladé Desumvila i que porta per títol *Escriure la memòria*, i que ha esdevingut, també, tot un referent en el camp de les biografies i memòries i que podem considerar la biografia definitiva de l'autor de la Ribera, completíssim en tots els aspectes, i a la qual s'ha de sumar el magnífic retable literari d'Emigdi Subirats sobre el mateix escriptor que porta per títol *L'entramat literari del primer Bladé* sobre els seus orígens literaris i la premsa comarcal d'aquells anys.

Per la seva part, Joan Todó (la Sénia, 1977) ha donat a conèixer en una magistral visió personalíssima la *Guia sentimental del Delta de l'Ebre*, en la qual demostra una gran sensibilitat davant de molts aspectes d'aquest te-

rritori -absurdament dividit en dues comarques-, que es pot considerar una excel·lent mostra d'etnografia, geografia, turisme i literatura, tot agrupat alfabèticament per a facilitar al lector la seva lectura. Encara podem afegir el rapitenc Víctor Canicio, que té, en pràcticament tota la seva obra, com a marc referencial el Baix Maestrat i el benicarlando Josep Igual, resident fa anys al Montsià, en què algunes de les seves obres les situa al Delta.

A l'altra riba, a Rossell, vaig conèixer, l'agost del 2001, Miguel Àngel Pradilla, que em va presentar Manel Ollé. Pradilla ha estat el responsable, durant molts anys, de la setmana cultural d'aquesta petita, acollidora i simpàtica població, que l'ha convertit amb el suport de molts dels seus paisans en una admirable, interessant i referència ineludible de la seva riquesa lingüística, que no

Eduardo Sánchez
Cronista cultural

té res a envejar a altres ciutats més grans de la comarca. Des del Rossell natal porta fins avui publicats molts llibres sobre filologia catalana i com a director científic de l'Editorial Onada Edicions de Benicarló, la constant publicació de llibres de les dues bandes del Sénia ha fet dir a Jesús M. Tibau que "*Onada Edicions està vinculada al territori i amb una filosofia que va més enllà dels interessos empresarials*". Vet aquí com l'històric i entranyable riu Sénia uneix sentimentalment i literàriament Catalunya i el País Valencià.